

Chariot of Consideration

ויגש תשע"ז

Artswell - Store Chmash

GENESIS

PARASHAS VAYIGASH

45 / 9-23

2

¹⁶ The news was heard in Pharaoh's palace saying, "Joseph's brothers have come!" And it was pleasing in the eyes of Pharaoh and in the eyes of his servants. ¹⁷ Pharaoh said to Joseph, "Say to your brothers, 'Do this: Load up your animals and go directly to the land of Canaan. ¹⁸ Bring your father and your households and come to me. I will give you the best of the land of Egypt and you will eat the fat of the land.' ¹⁹ And you are commanded [to say], 'Do this: Take for yourselves from the land of Egypt wagons for your small children and for your wives; transport your father and come. ²⁰ And let your eyes not take pity on your belongings, for the best of all the land of Egypt — it is yours.'"

²¹ The sons of Israel did so; and Joseph gave them wagons by Pharaoh's word, and he gave them provisions for the journey. ²² To each of them he gave changes of clothing; but to Benjamin he gave three hundred pieces of silver and five changes of clothing. ²³ And to his father

he sent the following: ten he-donkeys laden with the best of Egypt and ten she-donkeys laden with grain, bread, and food for his father for the journey. ²⁴ And he sent off his brothers, and they went. He said to them, "Do not become agitated on the way."

²⁵ They went up from Egypt and came to the land of Canaan to Jacob their father. ²⁶ And they told him, saying, "Joseph is still alive," also that he is ruler over all the land of Egypt; but his heart rejected it, for he could not believe them. ²⁷ However, when they related to him all the words that Joseph had spoken to them, and he saw the wagons that Joseph had sent to transport him, then the spirit of their father Jacob was revived.

²⁸ And Israel said, "How great! My son Joseph still lives! I shall go and see him before I die."

19-20. Joseph's integrity and honesty were so unimpeachable that Pharaoh knew he would never abuse his high office for personal advantage [especially in this case, since the export of wagons from Egypt was prohibited (Abarbanel)]; thus, Joseph might not send his father anything. Therefore Pharaoh specifically commanded him to send a large complement of wagons, which would contain a generous supply of provisions and enough cargo space to bring back all their necessary belongings (Ramban). He added the admonition that they not be concerned with items that they would be forced to leave behind, for the abundance of Egypt would be at their disposal.

^R Yosef Dov Solovetchik conjectures that the reason Pharaoh was so anxious for Joseph's family to come and was so generous in receiving them was because of his great respect for Joseph's political and economic acumen. Pharaoh assumed that there must be others in the family who were brilliant and could be impressed into Egyptian national service.

27. To prove to Jacob that Joseph had sent these messages, Joseph directed his brothers to say that the last topic he and Jacob had studied together was that of *eglah arufah* [the calf whose neck was broken in expiation of an unsolved murder (see Deut. 21:1-9)]. The word *עגלות*, *wagons*, can also be translated *calves*, thus alluding to that topic. Therefore it is written [further in this verse], *And he saw the agalos that Joseph had sent*; it does not say . . . that Pharaoh had sent (Rashi).

3

326

EINEI YISROEL

R. Belzsky

of the parshah of *eglah arufah*. This was the last topic that Yaakov and Yosef had studied together before Yosef's disappearance. If a Jewish traveler is found murdered, God forbid, the elders of the nearest town bring a special sacrifice called the *eglah arufah*, which is killed through a blow to the nape of the neck.

The word *agalos* has a double meaning. It can be the plural of *agalah*, wagon, or it can be the plural of *eglah*, a female calf.⁴ In the context of our *posuk*, the word *agalos* can only mean wagons, because they were sent *laseis oso*, to carry Yaakov Avinu down to Mitzrayim. Although calves were used to pull light carts over short distances, and for royalty,⁵ a hardier animal would have been necessary for the long journey from Canaan to Mitzrayim.

• If so, then the play on the word *agalos* was the sign that Rashi refers to. However, what guarantee did Yosef have that Yaakov would understand this subtle inference, particularly since Yaakov thought that Yosef was dead? More importantly, what was the significance of reminding Yaakov of the parshah of *eglah arufah*, rather than any other parshah that they had learned together, even if it were the last?

4

68 / Shiurei Binah

-R. Z. Leff

From this verse it would seem that Yosef sent the wagons to Yaakov. And indeed the *Midrash* relates that Yosef used the wagons to remind Yaakov of the last topic they were learning when he left home that fateful day twenty-two years previously — *eglah arufah* — the calf that is beheaded by the elders of the city closest to where a murdered body is found without any clues pointing to the murderer. The word *עגלה*, (calf), is hinted to in *עגלות*, (wagon).

* But this is highly problematic, for the Torah explicitly states that it was Pharaoh who commanded Yosef to send wagons to transport the family and that Yosef sent wagons "according to the word of Pharaoh." Although the *Midrash* says that the wagons Pharaoh sent were bedecked with idolatry and Yehudah burnt them and Yosef sent other wagons, this too presents difficulties, for the Torah later refers to the wagons in which Yaakov's family was transported as those sent by Pharaoh.

→ If the wagons were sent at Pharaoh's behest, where was there a hint to *eglah arufah*? And since the wagons were needed to transport Yaakov's family, where did Yaakov see an added hint linking the wagons with calves? Upon closer analysis of Pharaoh's command to take wagons and Yosef's response, the answer to all these questions will become evident.

ואת יהודה שלח וגו' להורות לפנינו גשנה.

אמרו חז"ל (מד"ר כאן) ששלחו להתקין לו בית ועד שיהא מורה בו דברי תורה, ושהיו השבטים לומדים בו, ודע לך שהוא כן, כיון שהלך לו יוסף מאצלו ה' יודע באיזה פרק פירש ממנו שהי' משנה אותו, כיון שבאו אחי יוסף אצלו ואמרו לו עוד יוסף ה', ויפג לבו, ונזכר באיזה פרק פירש הימנו, ואמר בלבו יודע אני שבפרק עגלה ערופה פירש ממני יוסף, אמר אם יודעים באיזה פרק פירש הימני אני מאמין להם, ואף יוסף ה' יודע באיזה פרק פירש הימנו, מה עשה יוסף, נתן להם עגלות, שנאמר ויתן להם יוסף עגלות וגו', ללמדך שבכל מקום שהי' יעקב יושב ה' עוסק בתורה כשם שהיו אבותיו וכו' ע"כ.

יש לבאר הראי' מהעגלות להא' ושלחו לתקן בית ועד, עפ"י מה שהורונו חז"ל (אבות פ"ד מב"א) שהעדה דומה לפרודור בפני עה"ב, התקן עצמן בפרודור כדי שתיכנס לטרקלין, וכאן הוא ההבדל הגדול והמרמק הנורא שבין איש ההמוני ולצדיק, ובין צדיק לחסיד וכו', כלומר: הרי הפרודור הוא הספל, והטרקלין הוא העיקר, הנה כי כן ירדה הנשמה למטה בפרודור ארצי בעוה"ז, לתוך חומר ארצי, להתקין עצמה בתורה ובמצוות, כדי שתיכנס לטרקלין הנצחי בעוה"ב, אבל עייר פרא אדם יולד ומדמה בשטותו כי "הא' עלמא דילי" הוא תדיר, והוא ישתאר בה לדרי דריק, ולכן מהפך הקערה על פיה ומחשיב את הספל לעיקר, והעיקר אצלו כספל, היינו שעושה פרודור עולם הזה כטרקלין, מיישב עצמו בו כבדירת קבע, וכל מעיינו ודאנותיו הם איך לסדר עצמו ובני ביתו בדירה חשובה זו, אף שיועד כי נוסע הוא לעולם שאין בו לא אכילה ולא שתי' וכו'.

ואף האמין בתורה ה', ועוסק ביראת שמים, אמנם אינו שוכח לסדר כאן גם עניניו הרחוקים, אבל כ"ז אינו העיקר אצלו אלא במדריגה שני', כפרודור לטרקלין, והיפך מתכלית בריאתו על הארץ, תדע שהרי כל העשרים הארבע שעות במעל"ע כל מעשיו ומחשבותיו מכוונים לעניניו בעולם הספל, היינו בריאות, פרנסה, דירה בכבוד וכו', אלא שחוגר את מתניו ומתאזר לבל יתמר דרכיו את מה שנצטוו תורה וכמצוה, כי יודע הוא שיעשש אם לא ישיגה על זה, ונמצא כי כל בנותיו ומחבת מטרותיו הוא העוה"ז, אלא מיראת כשלונו שמא ישליכחו מדירתו, או יתחסר ביסורים, לכן משתדל להשלים נפשו גם בקישוטים רחוקים, אבל לא יותר מזה.

56 אכן האדם המשכיל והכם, עיניו בראשו, יודע הוא כי ימיו קצובים עלי ארץ, וכל מחשבותיו ומעשיו מכוונים אך ורק לתקן נפשו, להכינה ולסעדה לעולם שכולו טוב, אלא שאחור עו ועצמה לבל יפול למעמסה על גופו ויחלישו, ביריעתו כי רק ע"י אמצעי זה הפרודור יוכל לזכות להתענג על ד' וליהנות מזיו שכירתו, לכן נותן עיניו על אכסניא שלו לבל יחסר גם לה מה שצריכה היא בעולמה.

ומובן המרחק שבין סוגי אנשים אלו כבין שמים לארץ.

* וזוהי מה שלמדנו חז"ל שיעקב אבינו שלח את יהודה לפניו גשנה, אל הטעה לפרש, ששלחו לתקן לו מקום דירה ומושב, אלא "להורות לפנינו, היינו לתקן לו בית תורה לעסק בתורה עם השבטים, והוכיחו זאת ואמרו תדע שהיא כן, שהרי אדם במה שהוא נתון במחשבתו ומעשיו זה הפועל העיקרי אצלו, משל לאדם שרצה להזכר מימים שעבר, במה הוא נזכר יותר, הוי אומר במה שהי' חשוב אצלו יותר, אבל הדברים הספלים שלא תפסו מקום בלבו גם אז, ודאי השכיחם מלבו ונצלמו ממנו, והנה בכל הדברים שהסבירו לו בניו והוכיחו לו כי יוסף ה', לא האמין להם, ויפג לבו, אבל מה ה' הדבר שכן קירבו לחושי, האמין כי יוסף ה', יהיה העגלות שלחו לו יוסף, היינו הזכרתו בפרק עגלה ערופה ששנה לו בהפרדו ממנו, כי כל עיקר חייו ה' עסק התורה, ולכן בינה זאת! כי מו שלח את יהודה להורות לפניו גשנה, לא ה' אלא לתקן לו בית ועד, שיהא מורה בו דברי תורה, וכאמור, והוסיפו חז"ל להדגיש כי גם יוסף הצדיק בן זקוניו — בר חכים הוא, ליעקב, ובצדקתו עומד כמאז גם עתה, אף הוא ה' יודע באיזה פרק פירש הימנו, ונתן להם העגלות, וידע סוד ללב אביו כי רק בזה יוכיח לו כי אמנם ה' הוא ומושל בכל ארץ מצרים, גל עיני אביטה נבלאות מתורתך."

8

The Gemara (Shabbos 118a) stipulates that certain things must be provided to a poor wayfarer. When a traveler enters a town, he is entitled to a bed, a blanket and a pillow. The city also provides him with two meals. One he eats for supper and the other he carries with him to the next town, and when he leaves, he should be escorted a distance of four amos. If these things are provided, then it is understood that the traveler will come to no harm.

וְיָבֹא

ידועה הקושיא: דלעיל כתיב (פ' י"ט): "ואתה צויתה זאת עשו, קחו-לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם ונשאתם את אביכם ובאתם" - הרי שפרעה צוה ליוסף שישלח את העגלות, ולא שלח יוסף מעצמו?

ובאמת קשה: מה היה יעקב רואה בעגלות יותר ממה שמסרו לו בניו שהן באות לסימן?

וגם יש להקשות על לשון הפסוק לעיל (פ' כ"ג) "ולאביו שלח כזאת", מהו כוונת "כזאת"? (ומש"כ רש"י ז"ל "כחשבון הזה וכו'", קשה: הדלא אנו רואים בעינינו שיש כאן חשבון? ולמה צריך להודיע לנו את זה מקודם?)

ולענ"ד נראה לפרש: הדנה קשה: אם שלחו ליעקב עגלות בכדי להוריד את משפחתו למצרים, א"כ, למה טענו את החמורים והאתונות מזון ומטוב מצרים (פ' כ"ג)? היה להם להעלותם בעגלות, ולא יסבלו הבהמות ללא צורך? וגם יהיה הגנה לאוכל נגד קרני השמש?

אלא שזהו הסימן שמסר יוסף: שהרי בעגלה ערופה כתיב (דברים כ"א ג) "אשר לא עובד בה אשר לא משכה בעול", והיינו: שלא היתה משומשת כלל - ומזה הבין יעקב שהיה יוסף מרמז לו לעגלה ערופה. ועל כן נאמר: "וירא את העגלות", ר"ל: הן בעצמן, בלי שום משא, במקום שהיה צריך להיות עליהן משא.

וזוהי כוונת "כזאת", ר"ל: שהקפיד יוסף לשלוח את המזון וכו' באופן זה של טעינת הבהמות ולא טעינת העגלות. ועל כן לא כתוב ששלח י' חמורים וי' אתונות ומזון וכו', אלא הקפיד לומר שהיו החמורים והאתונות נושאים את כל האוכל.

(שהרי לא צוה פרעה לטעון הבהמות של מצרים, ולא לשלוח בהמות אלו בכדי להוריד נכסי יעקב למצרים. אדרבה! הוא אמר "טענו את בעירכם" - הרי שידע שהיו ליעקב בהמות, וכיון שהעגלות היו משמשות לאנשים, וגם הוסיף "ועיניכם אל תחוס על כליכם", ע"כ לא יהיו צריכים להרבה בהמות.)

ולפ"ד מובן: למה היה צריך גם שיאמרו האחים ששלחות העגלות היא סימן, וגם שלח את הסימן עצמו: שאין בעגלות עול - והוא: שאם רק שלח העגלות הריקות, לא היה יעקב מבין מזה כלום - שאיך יידע שהם באות לסימן, ולא רק שהן לתכלית הבאת אותו ומשפחתו למצרים. ואם האחים יאמרו לו שבכך היו עוסקים כשנפרדו, היה חושש שמא היה שם אדם ששמע שיחתם ומסרו לאחים, וע"כ היה צריך לשלוח את העגלות להראות שיוסף יש לו השלטון והיכולת לשלוח אותם, וכשידע יעקב שהן לסימן, אז יבין מהו הסימן.

7 Einei Yisrael

The Mishnah (Sotah 45b) teaches us more about the mitzvah of *eglah arufah*. After killing the calf in a barren ravine, "The elders of that city wash their hands with water over the site where the calf was slaughtered, and say, 'Our hands have not shed this blood, and our eyes have never seen him.' Would it enter our minds to think that the Sages of *beis din* are murderers!? Rather, [they said] 'He never came into our care, only to be sent off without food. We never saw him, only to leave him without an escort.'"

The elders of the *beis din* are not personally responsible for providing travelers with food and escort, but it is their responsibility to educate the members of their community to care for the needs of the poor; residents and wayfarers alike. If a traveler does not receive the minimum of care, this shows that the elders of the city were negligent in their responsibilities. Thus, if a traveler should be found dead in

proximity to their town, the elders are deemed accomplices to his murder, and they must bring the *eglah arufah*.

Most of these halachos are self-evident. A hungry and weary traveler needs room and board to give him the strength for the next day's journey, but what is the purpose of the meal that he takes with him? It is clear from the above Gemara that he would only eat it when he arrived at the next town, although he could receive fresh food on arrival. Additionally, why is there an obligation to symbolically escort the traveler for a few paces out of the city? To understand these halachos, we must try to appreciate what it meant to travel between towns in the times of the Mishnah, nearly two thousand years ago.

Most traveling in those days was done on foot. It was a lonely and sometimes dangerous endeavor. Bandits roamed the highways, and one could get lost and perhaps starve to death. A person could set out on a trip and never be heard from again. Perhaps more than the actual danger, the lone traveler felt vulnerable. The potential dangers were numerous.

Now we can explain the need to give a wayfarer a meal for the journey. Chazal (Yoma 67a) say, "One who has pas besalo, bread in his basket, cannot be compared to one who does not have pas besalo." If a traveler carries some food with him, he has two distinct advantages over one who carries nothing.

Firstly, the mere fact that he possesses the meal gives him the confidence to travel without fear of starvation, even if he does not eat it. Additionally, the meal will serve as a tangible reminder that there

are people who care about him. The confidence and reassurance that the townspeople provide him when they give him the extra meal and the escort can mean the difference between life and death. Should the traveler encounter a real threat, he is more likely to put up a fight than to succumb to a sense of helplessness.

This explains the declaration of the elders after they wash their hands over the eglah arufah: "He never came into our care, only to be sent off without food. We never saw him, only to leave him without an escort." They are referring to the little meal and the escort onto the road that shore up the lone traveler's confidence and self-respect. The parshah of eglah arufah teaches us that a Jew must not only make efforts to nourish the body of a fellow Jew, he must also nourish his soul. When it comes to a human being, part and parcel of the care he receives is the sense that he is a respectable person whose feelings, as well as his physical survival, are important and worthy of being attended to by the leaders of the city.

Indeed, the hallmark of a Jewish soul is his capacity to care for others. We are a nation of rachmanim, baishanim, and gomlei chasadim - we are characterized as merciful, modest, and as performers of kindness. The quality of rachmanus sets us apart from the gentiles.

for providing eishel, an acronym for achilah (food), shesiyah (drink), and levayah (escort to his guests).

LEVAYAH IS SO IMPORTANT, THEN, THAT IT GARNERS the greatest reward of all the mitzvos of bein adam l'chaveiro, and it can actually prevent a murder. Why?

I think it's because as important as it is to have food and drink, escorting a person provides a basic psychological need shared by every human: the thirst for dignity. Dignity is water to the soul. Every person needs to feel that he is appreciated, that people take him seriously, that he is needed.

A guest can be accorded a private suite with a Jacuzzi and a fruit basket on the dresser, but if he is treated with condescension by his hosts, all the material comforts are worth very little.

Another guest can be offered a simple bed in a house in which he must share the facilities with the host's family, but if the host shows the guest that he wants to spend time with him, he provides his guest with a sense of self-worth. That is the greatest hospitality that can be shown.

Perhaps the most obvious way to show a guest that his visit is appreciated and that you want to spend time with him is to escort him on his way, to show him that it is hard for you to part from him. The dignity that he feels after receiving that message will accompany him long after you have parted ways. And that dignity might be what gives that traveler the wherewithal to defend himself should he be assaulted by a bandit. A sense of self-worth, of having people care about him, will make him want to continue living and help him fight for his life.

Perhaps this is the underlying message that Yosef was sending Yaakov through those wagons.

When Yaakov received word that Yosef didn't die but that he has been immersed in Egyptian society for 22 years, we can only imagine what went on in his mind. Twenty-two years

in the most decadent, depraved society on earth? What could possibly remain of my righteous Yosef?

It wasn't that he doubted the brothers' tale that Yosef was alive physically; he was worried that Yosef was dead in a spiritual sense.

When he saw the wagons, he understood the implicit message. No, Yosef hadn't been affected by the society around him. He was still the same Yosef. You know why? Because the dignity that Yaakov instilled in him when he escorted him all the way to Emek Chevron accompanied him through all the trials and challenges. At the most difficult time during those years, when his master's wife put immense pressure on him to sin, what happened? The image of his father appeared before him. Why? Because he knew that his father had faith in him. He thought to himself, How can I, who was escorted by my holy father, commit such a sin?

The message that Yosef sent Yaakov was much deeper than just reminding him of the last topic they studied. He was intimating to his father that he was indeed the very same Yosef from whom Yaakov had parted more than two decades earlier, because the sense of self-worth Yaakov had imbued in him had carried him through all those difficult years.

כי הצדיק האמתי יפירוש כנפיו זכותו גם על הרחוקים מעט זמנו. והנה לכאורה יפלא כמעט על יעקב ששלח את יוסף לראות בשלום הצאן ובשלום אחיו במקומות סכנה והלא גם ידע כי אחיו עוינים אותו, וגם על יוסף יפלא שבלי חשוב מחשבות יבות אמר הנביא ופירש מאביו ללך למקום סכנה.

אולם נבין הזכר כי בשעה שפירש ממנו בפרשת עגלה ערופה היה עוסק משם ראה כי הצדיק האמתי יפירוש כנפיו למרחקים ועל כל סביבותיו, לא רק בביתו ועירו, כצפרים עפות יגין ויגיל ועל כן הלך יוסף לבטח דרכו כי סמוך לבו בנה בכח אביו הזקן שלא יארע לו כל רע. וכי היה באמת כי ניצול מכל הפגעים היה עמו בכל מקום עד שבא למלוכה. (וזה הוא מה שחשב יעקב כי במיתת

העגלות ששלח יוסף

"ויעלו ממצרים ויבואו וגו' אל יעקב אביהם, וירא את העגלות אשר שלח יוסף וגו' ותחי רוח יעקב" (בראשית מה, כה-כז)

חז"ל (בר"ר צה, ג) מלמדים אותנו, שכשיוסף שלח את העגלות לאביו, התכוון בכך לרמוז כי עדיין זוכר הוא את הפרשה האחרונה שלמדו יחדיו, האב והבן, הלא היא פרשת עגלה ערופה. וכשראה יעקב אבינו את העגלות, קלט את המסר, נזכר אף הוא באותה פרשה שלמדוהו יחדיו, ושמח על כך שיוסף אף הוא זכר זאת.

— כנראה שיש בכך עומק לפנינו מעומק. לא באופן מקרי, למדו אז את פרשת עגלה ערופה, ולא במקרה שלח את העגלות להזכיר זאת. יעקב עסק בפרשה זאת, משום שעגלה ערופה היתה הפרשה השייכת ל"ענייני דיומא". פרשה אקטואלית מאד.

ואף עתה, בעת ששלח את העגלות, ביקש יוסף להודיע ולבשר, כי מאותה סיבה ומאותה אקטואליות, אף הוא, יוסף, עוסק בפרשת עגלה ערופה.

17 — עגלה ערופה, פרט למסלול הדינים וההלכות שיש בפרשתה (דברים כא, א-ט), יסוד ופנימיות המכוון שבה, הינה פרשת "אחריות".

* — כי כך בנוי האדם, וכך רצתה תורה, שירגיש האדם את עצמו אחראי לכל הסובב אותו. שיחשוב על זולתו, ידאג לחבירו. משום שכשאינו שם לב לכל אלו, הריהו אחראי לכל הנגרם ממחדליו.

* לכשיחשוב האדם ויתן דעת לכך, יווכח כי לא קיים בענין זה מצב נייטרלי. אין לך תנועה או מחשבה, שאין בה גורם או מניע לכאן או לכאן. לא רק כלפי עצמו, אלא כלפי אחרים. הדוגמאות לכך הן אין ספור, ממעשים כבירים חריגים, עד למעשים של יום יום שעה שעה.

* חייב האדם ללמוד ולשנן לעצמו, כי עליו לדעת ולהכיר את עצמו ואת האחרים, כדי שלא יפול ברשת של מעשים מחוסרי אחריות.

— בחור איחר לקום, לא השתתף בתפילת הבוקר, הלך והתפלל במנון

אחר. מעשה זה כשלעצמו, היה אולי נסלח. יתכן כי בנסיבות-הקיימות, יש להבינו, אולי לא כל כך תמור הדבר.

— אבל אילו היינו שמים לב מה גורם האיש לסביבתו, אולי היינו מבחינים בעובדה כי אנשים אינם מתעמקים לחלק ולהבדיל בין מקרה למקרה, או בין גברא לגברא. דיה להם עצם העובדה, כי אותו פלוני הרגיל כל כך בבית המדרש, אשר לעולם אינו מחסיר, לא הופיע פעם אחת בבית המדרש, כדי "ללמוד" הימנו את הסוד הגדול, כי גם בחור טוב, מסוגל שלא לבוא לביהמ"ד... וכי אין להתבייש כל כך בדבר זה, שהרי גם פלוני המפורסם והגדול, לא בא, ולא קרה לו דבר... אילו ידעו בני אדם, איך יתייחסו או מתייחסים לדבר זה בשמים...

אף זו היא אחריות...

* פרשת עגלה ערופה, באה ללמד, כי אם נמצא רוצח בסביבת העיר, הרי ראשי אותה עיר, אחראים המה לכך. מי יודע, אולי אם היו מתייחסים אחרת לרוצח או לנרצח, היתה פלצות זאת נמנעת...

* שמה היה בידם לרסן את הרוצח, למנוע הימנו התדרדרות תהומית כזאת.

* שמה היה בידם לגרום מצב רוח טוב יותר, או הרגשת בטחון יתר אצל הנרצח. שמה היה בידם למנוע את הנרצח להיות טרוד, או חרד לגורלו. אולי היה שם לב בעוד מועד, לאסון שעתידי היה לבא עליו. — שמה, אילו היו מציידים יותר את הרוצח, אולי היה פחות רעב, ולא היה הרעב מעבירו על דעתו (סוטה מו:). שמה ושמה ושמה...

15

It is interesting to note that HaKadosh Boruch Hu afforded Yosef the same consideration when he was originally taken down to Mitzrayim. "They lifted their eyes and they saw. Behold, a caravan of Yishmaelites was coming from Gilad, and their camels were carrying spices, tzari and lot (stacte and labdanum), going to bring it down to Mitzrayim" (Bereishis 37:25). As we discussed in Parshas Vayeishev, Rashi points out that Yishmaelites usually carried foul-smelling substances like kerosene and turpentine. Thus, the sweet-smelling spices that accompanied Yosef on his way was a subtle hint from Hashem that He would be with Yosef through all his sufferings, giving him the strength to persevere through the challenges that would face him in Egypt. The loaded wagons were the 'sign' that proved that Yosef not only remembered the lesson of eglah arufah, but that he lived his life according to its lessons, despite the evil atmosphere of Mitzrayim. They were Yosef's wagons, not Pharaoh's. Yaakov Avinu knew without a doubt that Yosef was truly alive. He had not lost his rachmanus, his

sensitivity to the needs of others. He remained a dedicated Jew. This is what gave the wagons the power to restore Yaakov's soul. "וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם. ויאמר ישראל רב עוד And he saw the wagons that Yosef sent to carry him, and the spirit of their father Yaakov was revived. And Yisroel said, 'Wonderful! Yosef my son is still alive! I shall go and see him before I die'" (Bereishis 45:27-28).

כל זה הוא בתחום האחריות.

"שמא פטרנוהו בלא מזון", "שמא פטרנוהו בלא לוויה" (שם)... זוהי אחריותם של ראשי העיר. ודווקא ראשי ודייני העיר, משום שכלל שגדול הוא האיש, הרי אחריותו גדלה והולכת, ומקיפה יותר ויותר...

Pharaoh told Yosef: "And now I command you to do the following: Take for yourselves from the land of Egypt wagons for you and your wives and transport your father and come here. And do not be concerned about your possessions, for the best of the land of Egypt will be yours" (Bereishis 45:19). Pharaoh greatly desired that Yosef's whole illustrious family come to live in Egypt, especially after witnessing the great benefit brought to the kingdom by Yosef.

Pharaoh sought to remove any barriers to Yaakov's coming. He reasoned that Yaakov might be deterred by the difficulties of acclimating to a new culture and society, and therefore told Yosef to tell his father not to worry about bringing his wardrobe, furniture, or utensils from Eretz Yisrael. He would be furnished with the best Egypt had to offer so that he could blend comfortably into Egyptian society. Therefore Pharaoh instructed Yosef to send wagons for the people but not for their possessions.

Yosef, however, knew that if this plan were conveyed to Yaakov, he would never descend to Egypt. On the contrary, Yaakov would need assurances that every precaution was being taken to combat the possibility of assimilation. Thus Yosef sent wagons "according to the word of Pharaoh" — not exactly according to the command of Pharaoh, but in accord with Pharaoh's intention of enticing Yaakov to Egypt. Yosef added wagons for their possessions so that they could recreate totally the environment of Eretz Yisrael in Egypt and remain insulated from Egyptian society and culture. Thus, Yaakov's family went down to Egypt with all "their livestock and all of their possessions which they acquired in the Land of Canaan..." (Bereishis 46:6).

*When Yaakov saw the wagons that Pharaoh had sent and was informed of the extra wagons that Yosef added for their possessions, it revived his spirit. He recognized that Yosef understood the importance of guarding against possible assimilation and the need to remain insulated from Egyptian culture.

It was no coincidence that the last subject Yaakov and Yosef were discussing was eglah arufah. Both Da'as Z'keinim and Maharal explain that when Yaakov sent Yosef to check on his brothers, he bid him farewell and began to escort him as the halachah dictates. Yosef, a boy of seventeen, begged his father, then one hundred and eight years old, not to accompany him down the steep hill from Hebron, which would necessitate a difficult climb back up. Yaakov replied that levayah (the mitzvah of escorting people on a journey) is of great importance.

When Yosef coached his brothers prior to their first meeting with Pharaoh, he told them to emphasize that they were shepherds from time immemorial so that they would be sent to live apart in Goshen, for shepherds were an abomination to the Egyptians. Instead of bidding them to conceal that they were shepherds so that they would be more readily accepted, Yosef emphasized that fact. He realized that their ability to survive the Egyptian exile depended on their capacity to remain apart, and Goshen was well-suited to that purpose. Yosef told his brothers that he was going to inform Pharaoh, "My brothers and my father's household, who are in the Land of Canaan have come to me," hinting to them that they were not from the Land of Canaan, but still in the Land of Canaan, despite temporarily residing in Egypt.

Before actually descending to Egypt, Yaakov sent Yehudah ahead to prepare the way. Chazal say that his function was to establish a yeshivah in Goshen. Seemingly this task should have been given to Levi, the Rosh Yeshivah of Klal Yisrael, not to Yehudah, the King. But this yeshivah was not merely a place of Torah study, it was the

means of transferring the holiness of Eretz Yisrael to Egyptian soil. Goshen was to become a spiritually sovereign region within the environs of Egypt. Areas adjacent to Eretz Yisrael conquered in war take on some of the spiritual status of Eretz Yisrael. Thus the King, Yehudah, was needed to conquer Goshen as a spiritual extension of Eretz Yisrael.

*It was Yehudah who exercised his royal power by bringing the extra wagons back to Yaakov for all their possessions. He thereby nullified Pharaoh's purpose of promoting Yaakov's assimilation. When Chazal say Yehudah burnt the avodah zarah (idolatry) of Pharaoh's wagons, they mean that he destroyed them by negating their intended function.

Chazal tell us that the study halls and shuls in galus are parts of Eretz Yisrael transplanted to foreign soil. It is in them and around them that we must build a temporary physical dwelling place that is spiritually rooted in the holiness and purity of Eretz Yisrael. As long as one is physically prevented from being in Eretz Yisrael, he must transplant Eretz Yisrael to foreign soil. In this way the Jew insulates himself from assimilating into the host society and culture.

May we strengthen our Houses of Prayer and Houses of Study in chutz la'aretz, so that they can all be soon transplanted to their proper location in Eretz Yisrael.

We learn the importance of levayah from the mitzvah of, eglah arufah. As part of the mitzvah of eglah arufah, the Elders of the city proclaim that they did not shed his blood. The Gemara (Sotah 45b) asks: Could anyone have really suspected the Elders of the city of having shed his blood? The Gemara answers that the meaning of the Elders' oath is that they did not knowingly permit the deceased to leave the city without an escort, since such an escort is a protection for the person embarking on a journey.

*Maharal explains that although one is halachically required to accompany his friend no more than four amos (approximately eight feet), even that levayah suffices to show the one being accompanied that he is not alone but is connected to others. This spiritual connection gives the one accompanied the merit of the tzibbur (public), which is a potent protection against harm.

The mitzvah of levayah shows us that a person's physical location is not as significant as the spiritual locus to which he is attached. One can be physically alone yet spiritually connected to the body of Klal Yisrael through his connection to the one who escorts him on the beginning of his journey. Similarly, one may physically be in galus, far from Eretz Yisrael, but spiritually connected to it. Yaakov's realization that Yosef still lived in accord with this concept caused his spirit to revive.

החוטא בזנות אינו זוכה למלוכה

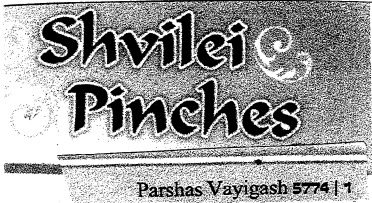
"וירא את העגלות אשר שלח וספ לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם" (מח, כז)

במדרש (אכביר) כתוב: כשראה יעקב את העגלות אמר עכשיו ודאי אני יודע שיוסף אינו חוטא באשת פוטיפרע עב"ל.

יש להבין מדוע ע"י העגלות גי'ה יעקב שיוסף לא חטא בזנות?

ב"מדרש תלפיות" (ענף יוסף עמ' 235 ד"ה א"ה) מביא בשם ספר "לב אריה" שכתב לבאר עפ"י מה דאיתא בילקוט שופטים, שכל מי שנכשל בזנות אינו זוכה למלוכה, ולכן לא היה משבט שמעון לא שו"ט ולא מלך מפני מעשה זמרי שחטא בזנות.

והנה העגלות ששלח פרעה הית' עבודה זרה חקוקה עליהן, ושליח יוסף עוד עגלות חתומים בחותמו, כדרך המלכים שיש חותם על העגלות שלהם. ואותם עגלות שהיה חקוק עליהם ע"י ששלח פרעה, עמד יהודה ושרפם, והביא לאביו רק את עגלות של יוסף. והנה כאשר ראה יעקב את העגלות ששלח יוסף, ראה שהם חתומים בחותמו ושחוא מלך. אמר ודאי אני יודע שלא חטא בזנות, דאם היה חוטא לא היה מלך.

R. Pincher
Friedman

22

The Zohar (Vayigash, 211a) resolves this issue by explaining that there are wagons from the side of holiness, "the wagons that Yosef sent", and there are wagons from the side of impurity,

"the wagons that Pharaoh sent." We must try to understand, albeit according to our limited comprehension, what exactly these two types of wagons are.

Additionally, it is proper to dwell on the words of encouragement that HKB"H gave Yaakov immediately after Yosef sent the wagons to bring him to Egypt (Bereishis 46:3-4): "ויאמר אנכי האל אלקי אביך אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם, "And He said, 'I am the Almighty - G-d of your father. Do not be afraid of descending to Egypt, for I shall establish you as a great nation there. I shall descend with you to Egypt, and I shall also surely bring you up; and Yosef shall place his hand on your eyes.'" The commentators have worked hard to explain that which HKB"H told Yaakov: "and Yosef shall place his hand on your eyes."

23 HKB"H RUNS THE CYCLE OF THE WORLD

The beginning of our journey will be illuminated by the words of the holy Rebbe Levi Yitzchak of Berditchev zy"ta, in Kedushas Levi. In his holy words, he explains the verse as follows: "וירא את העגלות אשר שלח יוסף. רמז לו ליעקב שאל ידאג מהעגלות, כי כל זה הוא הסיבה לגאולה, כי הרעה היא הסיבה לטובה. הגות העגלות הוא לשון עיגול, והסיבה היא "And he saw the wagons that Yosef had sent": Yosef hinted to Yaakov that he should not worry about the exile because all of this is the eventual cause of redemption, as bad always leads to good. עיגול comes from the word עיגול, circle, as the cause of something is always circular."

At first glance, Rav Levi Yitzchak's intention is hidden from us. What does he mean that "the cause of something is always circular"?

As a servant follows his master, let us grab onto the coattails of Rav Levi Yitzchak and attempt to explain his holy words. When we think about it we realize that wagons, which roll

from place to place on wheels that are circular, are a beautiful representation of the ways of Hashem in His running of the world. He rolls the "wheels of nature" in order that His Glory be revealed through them. This is what the Mishnah states (Avos 6:11): "Every single thing that HKB"H created, He only created for His Glory."

And just as a wagon cannot travel from place to place without a driver, whose job is to direct the wagon and bring the passengers to their destination, so too, l'havdil elef havdalos, HKB"H is the driver of the world. He directs all the actions taking place in this world towards the desired result of the revelation of His Glory in this world. This is what we find in the Medrash (Bereishis Rabbah 39:1) that Avraham Avinu undertook an investigation to find the director of the world: "Our father Avraham used to say, 'Is it possible that this world does not have something directing it?' HKB"H peered down at him and said, 'I am the Master of this world.'"

With this we can explain that which the holy Kabbalist, the Megale Amukos (Vaeschanan, 252) writes, that just as there is a chariot from the side of holiness, there is also a chariot from the side of impurity. In his holy words: "It is known that when Moshiach comes the chariot will be completed. 'Perfect chariot', אברהם יצחק יעקב, has the same gematria (652) as מרכבה שלימה. Whereas in exile, where the impurity reigns, we have an impure chariot, מרכבה טמאה, which has the same gematria (322) as כלב ברע"ל צמ"ן and כל"ב ר"ע. This chariot has ירע כלב engraved on it, in connection with that which it states (Shemos 11:7): לא יחרץ כלב לשונו, 'And no dog shall whet its tongue.'"

According to our approach this means that our holy Avos and Dovid HaMelech dedicated their entire lives to publicize that there is a G-d in the world, who moves all the cycles of the world from the holy chariot, there being no force besides Him. Through these efforts they became a chariot of holiness themselves, as Hashem ran the world through them and their descendants that accepted the Torah. This is what the Megale Amukos means, that "perfect chariot" equals Avraham, Yitzchak, Yaakov, Dovid.

25

This Sefas Emes also helps us understand that which is brought down in the Tur and Shulchan Aruch (Orach Chaim 5:1), that when we utter the four letter name of הויה we are to have in mind הויה, הוה, ויהיה, that Hashem was, is, and will be, which is the gematria of גלגל. By having this intention we inculcate within us that HKB"H, being that He is Omnitemporal, bridges the past, present and future, in order to direct everything to that ultimate goal of His revelation and the sanctification of His Name.

THE PURPOSE OF EXILE IS TO LEAD TO REDEMPTION

Let us continue along this path to explain the words of the Kedushas Levi regarding the wagons that Yosef sent Yaakov. It is known that the descent of the Jewish people to Egypt and the back breaking slavery was all a purification process to enable the subsequent receiving of the Torah. The Torah says: (Devarim 4:20): "ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה: "But Hashem has taken you and withdrawn you from

the iron crucible, from Egypt, to be a nation of heritage for Him, as this very day." Rashi explains that כור is the utensil used to purify gold. We see from this that the exile is an indispensable part of the redemption. Without this purifying process we would not have merited the redemption and the subsequent receipt of the Torah.

Now our eyes have been illuminated enough to understand Rav Levi Yitzchak's holy words: Yosef was encouraging his father not to be dispirited over the descent to Egypt. While it was true that the Jewish people would have to stay there for 210 years, this was comparable to the wheels of the wagon that roll from place to place until they reach their destination. In similar fashion, HKB"H was rolling the wheels of the exile process, in order to purify us there, to hasten the redemption and the acceptance of the Torah. This is why Yaakov's spirit was revived after he saw the wagons with their wheels.

While this concept is pretty clear, let us bring a support to it from one of the greatest Jewish thinkers, the holy Rebbe Moshe Chayim Luzzatto zt"l in his Da'as Tevunos (Chapter 128):

26 * "In truth you will see that in actions as well, there is no evil in this world, except in sections of the matter before it has reached its completion. There is no thing that has reached its conclusion that is evil. This is because we know that HKB"H only that does that which is completely good. That which appears lacking in any aspect is only so because it is missing that which will bring it to its conclusion. Eventually it will be completed by some other thing that will make it whole and good."

The Ramchal is saying that any time something appears negative to us, it is because we lack the ability to see the whole picture. According to the current situation it appears bad. Were we able to see the whole picture, not only the past, but also the future, when HKB"H finishes the complete cycle of this matter, we would realize that there is no bad in this world. Every action has a purpose and a destination that is only for the benefit of the person.

27 * This matter is explained by that which the Ohev Yisrael brings in the name of Rebbe Michel M'Zlotchev zy" a (Parshas Noach): the word אמונה is an expression of raising or drawing as the verse says (Esther 2:7): "ויהי אומן את הדסה" - "And he [Mordechai] raised Hadassah", because it is through אמונה in Hashem that a person draws down the very thing he is believing in from heaven to earth, from potential into action. However, if a person, G-d forbid, does not have faith that HKB"H turns everything into good, then he stops the circle from being completed.

This is what the pleasant singer of Israel means (Tehillim 32:10): "רבים מאגונים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו" - "Many are the agonies of the wicked, but as for one who trusts in Hashem, kindness encircles him." For the wicked person who does not trust that Hashem directs everything towards an eventual good actually prevents the salvation of Hashem. The matter gets stuck in the middle of the cycle and ends up being strict judgment. Therefore, "many are the agonies of the wicked." However, on the other hand, "as for the one who trusts in Hashem, kindness encircles him". The word יסובבנו - encircles, specifically, is used, because it is his very trust that allows HKB"H to complete the circle.

28 AND HE REMOVED THE WHEELS OF THEIR CHARIOTS

Continuing along this path we can explain the words of the Holy Zohar: the wagons that Yosef sent were from the side of holiness, while the wagons that Pharaoh sent were from the side of impurity. Yosef's wagons symbolized Hashem's rolling of all the natural cycles to their eventual destination: the revelation of His Glory. So too, this exile was just a necessary step towards the eventual redemption. Pharaoh, on the other hand, represented the side of impurity, who try to use the natural cycles to, G-d forbid, deny the existence of Hashem. As Pharaoh, the representative of all the impurity of Egypt, put it: "Who is Hashem that I should heed His voice... I do not know Hashem." Pharaoh's intention was to make use of the cycle of exile to drown the Jewish people in the 50 levels of impurity contained within Egypt.

Based on the above, we can understand that which it says (Beshalach 14:23): "וירדו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס פריה רכבו" - "Egypt pursued and came after them - every horse of Pharaoh, his chariots, and his horsemen - into the midst of the sea." This means that Pharaoh and his army galvanized

29 all of their chariots of impurity, in order to strengthen their false approach to the cycles of the world. However, HKB"H struck them down, by breaking the wheels of their chariots: * "ויהי באשמורת הבוקר וישקף ה' אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם את מחנה מצרים, ויסר את אוהן מרכבותיו וינהגו בכבדות"

"It happened at the morning watch that Hashem looked down at the camp of Egypt with a pillar of fire and cloud, and He confounded the camp of Egypt. He removed the wheels of their chariots and caused them to drive with difficulty." HKB"H specifically struck at the wheels of their chariots of impurity, to show that the Egyptian approach to the cycles of the world was not worth anything.

And HKB"H concludes by saying: "And Yosef shall place his hands on your eyes." Yosef sent you the wagons to say that the very wheels that Hashem is now rolling towards exile will eventually roll out of exile during the redemption. Yosef will place his hands on your eyes, meaning he will illuminate your eyes with his lesson, so that you will be able to see the seeds of redemption sprouting forth specifically from the cycle of exile.

30 How sweet it is to add to this the words of Maran HaChasam Sofer, brought down in the Toras Moshe HaShalem, that the word עגלות represents ע' גלות, the exile amongst the 70 nations of the world. The Ben Ish Chai writes the same in his Sefer Od "ואתה צויתם זאת עשו קחו לכם מארץ: (Bereishis 45:19) מצרים עגלות, וחלק התיבה לשנים וקרי בה ע' גלות, דהיינו גלות ע' אמות "And you are commanded [to say], 'Do this: Take for yourselves from the land of Egypt wagons'. Divide the word into two and read it as the exile of the 70 nations, which began with Egypt."

Based on the above we can say that Yosef HaTzaddik intended to strengthen his descendants in all of their future exiles amongst the different nations, to always remember the wagons that he sent Yaakov to carry him down into the exile. We must never forget that the very wagons that HKB"H directed downwards into the exile will come full circle, when their wheels are directed back upwards at the time of the redemption, may it come speedily in our days, amen.

משמח ציון פ"ק 5 קמ 31

בהפטורה מתנבא הנביא יחזקאל ועשיתי אותם לגוי אחד וגו' ולא יחצו לשתי ממלכות עוד, שלעת"ל שוב לא יפרדו ישראל לשתי ממלכות יהודה ומלכות יוסף אלא מלך אחד יהיה להולם, אבל עד לתיקון השלם הנה ש' בחי' יחצו לשתי ממלכות, שיש מלכות יוסף ויש מלכות יהודה, ואיתא בספ"ק סודות נפלאים בענין

זה, אמנם בפשוט הנצרך לן לעבודת יוצרנו ובוראנו מבואר בספ"ק, שכבר משורש הבריאה קבע הש"י שבעוה"ז יש בחי' של יחצו לשתי ממלכות, שא"א לקבל שום אור אלא ע"י בחי' יחצו שהוא בחי' ההפכים המתפעלין זה מזה, יתרון האור מן החושך, א"א להכניז בשלמות ביקרות האור אלא מצד החושך. בשעת החושך בהכוח לא יורגש האור ובשעת האור ישכח החושך, גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור.

חזה ענין יחצו לשתי ממלכות, שא"א לקבל האור בשלימות רק ע"י ב' חצאים אור וחושך שדווקא ע"י שניהם יהא יתרון והכרה באור, כאשר יש לאדם צרה רח"ל הרי הוא מתפלל מעומק לבבו ועי"ז זוכה לדביקות נפלאה באור הש"י ומכח זה נושע מהצרה, אבל אם היה רואה מיד ישועתו לפניו, שוב לא היה יכול להתפלל תפילה עמוקה מעומק הלב, וממילא שוב לא היה יכול להמשיך לעצמו הישועה, כי דווקא מצד דביקותו באלקים חיים עי"ז מביא וממשיך על עצמו הישועה. עכ"פ א"א להביא ולהמשיך האור אלא ע"י בחי' יחצו, כאשר הישועה מכוסה ונעלמת בשעת הצרה.

We see clearly that when we encounter what appears to be a negative occurrence, it is incumbent upon us to believe with complete faith that all that Hashem does is for the best. We must realize that this action is not an end unto itself. We must let it roll and roll until it completes its cycle, at which point we will understand what Hashem was planning from the beginning. This is what the Kedushas Levi means when he says the exile is a cycle, and this was the intent of Yosef in sending the wagons to Yaakov.

Now, at this point one might ask, if it is true that HKB"H intends to roll every action towards an eventual positive outcome, why is it necessary for us to state our belief that "everything Hashem does is for the good?" Won't it reach this positive outcome whether we believe it or not? The answer is that it is specifically the person's belief and trust that Hashem will spin this action towards a positive conclusion which causes Him to do so.

37

הא"ב מלבד האות נ"ן, מפני שיש בה מפלתו של שונאי ישראל, דתת"ב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל... אמר רב נחמן בר יצחק, אפילו הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקודש, שנאמר (שם ד) ס'ומך ה' לכל הנופלים".

מבואר מזה כי אות נ' רומזת על נפילה שהיא עת צרה ליעקב, ואילו אות ס' רומזת על סמיכת הנפילה כשמביא הקב"ה ישועה והצלה לישראל. ה"בני יששכר" (כסלו-טבת) אמר ד סימן ב) מפרש לפי זה תיבת נ"ס בדרך רמז, כי ה"צרה היא בבחינת אות נ' הרומזת על נפילה, אך כאשר הקב"ה עוזר ומוציאם מצרה לרווחה ומאפילה לאור גדול, אז נסמכת האות ס' שרומזת על סמיכה לאות נ' שרומזת על נפילה ונעשה מזה צירוף נ"ס.

**אות נ' חצי עיגול
אות ס' עיגול שלם**

38

לפי דברי ה"קדושת לוי" נראה לבאר הענין בזה, כי כאשר נתבונן בהבדל בין צורת אות נ' לאות ס' נראה, שהאות נ' היא צורת חצי עיגול לעומת אות ס' שהיא צורת עיגול שלם. ולפי האמור הידוע בזה, כי אות נ' שהיא בצורת חצי עיגול, רומזת על מעשה בלתי גמור שעדיין לא נשלם סיבובו.

וכאשר האדם שנקלע לצרה זו אינו מאמין שעתיד יהי"ב"ה לגמור סיבוב מעשה זה לטובה, הרי הוא מעכב בכך את המשך הסיבוב של מעשה זה לטובה, נמצא שהוא גורם שמעשה זה שאור בבחינת אות נ' שהיא חצי עיגול, ועל ידי זה הוא גורם לבחינת אות נ' נפילה מאחר שהוא מעכב סיבוב מעשה זה לטובה.

אך כאשר הוא מאמין באמונה שלימה, שעתיד יהי"ב"ה מסבב כל הסיבות לגמור

סיבוב מעשה זה לטובה, הנה על ידי אמונה זו הוא גורם באמת שישגמר כל הסיבוב של מעשה זה לטובה, ונעשה מזה צורת ס' שהיא עיגול שלם, ואז מתברר שהכל היה לטובה בבחינת: סומך ה' לכל הנופלים, היינו "סומך" דייקא שהיא אות ס' עיגול שלם, הו"ה דייקא שהיה זה ויהיה גלוי לפניו.

לעתיד לבא יהא הבחי' של 'ולא יחצו לשתי ממלכות', כי באמת מצד הש"י חד אינון ממש האור והחושך, ואף החושך הדי בפנימיות מלא אור, ורק מצד התפיסה וההשגה המוגבלת של הנבראים יש בח' סתירה בין האור והחושך וא"א להשיגם יחד, ולעת"ל יתגלה המדרגה העליונה המדרגה האלוקית, אשר שם האור והחושך אינם סתירה ולא יחצו לשתי ממלכות. ואיתא בספ"ק שכל היעודים דלעת"ל הרי בפנימיות צריך כל יהודי לזכות לזה אף בעוה"ז, ולזה יהודי צריך שיהא לו נקודה של אמונה, ולהאמין שבזמאי יצא תכלית טובה מכל ההסתרות, וכל כולם אינם אלא כלי והכנה להגיע לאור הטוב, רק שבפועל קבע הש"י שא"א לראות את הישועה בשעת הצרה, כי כך דווקא יגיעו לגילוי של הישועה, אלא שיש נקודה המאירה לאדם מלמעלה, שזוכה ומתחבר ודבק למעלה משכלו ותפיסתו, ומסתכל בהסתכלות עליונה כמו שהוא מצד הש"י - מדרגת עוה"ב - ששם אכן מאיר ברור שאף הצרה הוא בעצם אור וגילוי ואין זה ח"ו הסתר.

כאשר רואים תמונה שלימה רואים כבר איך שהצרה והישועה משתלבים יחד באופן נפלא, אלא שהאדם החי בעוה"ז הרי בגשמיות א"א לראות התמונה בשלימות, אמנם מ"מ יש לו לאדם להתעלות ולזכות למדרגת עוה"ב, ובאמונתו יאמין ויראה שלימות הענין, הא"ך שהצרה והישועה חד אינון, שדווקא ע"י שניהם

33

ואיתא בספ"ק קדושת לוי שזהו ענין העגלות אשר שלח יוסף, שבזה רמז לו עקב שאל ידאג מהגלות, כי כל זה הוא הסיבה לגאולה, כי הרעה הוא הסיבה טובה, והנה העגלות הוא לשון עיגול, והסיבה הוא נקרא דבר עיגול [ע"ד סיבה מסובב], והרחמים הפשוטים הוא אור הישר, והסיבות הם עגולים.

34

ובאמת כאשר נתבונן בדבר נראה שיוסף ויהודה הן ב' הופכיים בענין זה, יוסף הוא המביא את בני ישראל לגלות על ידו בני ישראל לגלות מצרים, ויוסף הורד מצרימה, הוא היה הסיבה שירדו בני ישראל לגלות, ויהודה הוא עיקר הגואל המצויא בני ישראל מהגלות, שממנו חוטר משיח בן דוד שע"י יגאלו ישראל מהגלות החל הזה ובמהרה נזכה לגאולה השלימה ויבנה בית המקדש, יוסף הוא המביא לגלות, כי יוסף אינו מתפעל מהחושך של הגלות, יוסף נתן כח לבני ישראל לא להתפעל מלבושי החושך של העולם אלא למצוא את אור הש"י המאיר בכל מקום ובכל פינה, בית יוסף להבה, וכמו ששלהבת תמיד עולה למעלה, ואפ"ל אם יורידוהו למקום נמוך מ"מ תמיד הלהב עולה למעלה כי תמיד קשורה ומחוברת לשרשה ואף ממקום הנמוך ביותר מקושרת ומחוברת לשרשה, ולשם השתוקקותה, ולכן יוסף אינו מתפעל משום לבוש חושך, כי תמיד מחובר ומקושר לשרש לא ינתק לעולם. נזיר אחיו, נזיר הוא לשון הפרשה, שמופרש לגמרי מגשמיות העולם וחשכה, ואף כאשר עוסק בהן אינו מקושר ומחובר בעצם אליהם, כי דבק תמיד בפנימיות העולם נשמתא דחייא המאיר בהם. משא"כ יהודה שממנו משיח בן דוד אינו יכול לסבול העול והחושך של הגלות, וכל חפצו ותשוקתו שכבר נזכה שונגלה כבוד ה' שגילוי אור הש"י הא בגילוי הגמור. יוסף הוא מידה שבסתר משא"כ יהודה משתוקק לגילוי דווקא, ומצד עוה"ז ב' דברים אלו הפוכים זה מזה ואינם יכולים ליכך כאחד, ולזה יש כעין פירוד בין המלוכה דיהודה ליוסף, בבחי' יחצו לשתי ממלכות. אמנם לעתיד יהא ולא יחצו לשתי ממלכות שכן יתגלה שאף אלו ב' ההופכיים מתאחדין כאחד שדווקא בין שניהם יתגלה אור הגאולה, ועבדי דוד מלך עליהם.

ליקוטי מאמרים

קנו | פרשת ויגש

36

נקדים מה ששינוי בגמרא (ברכות ד): "אמר רבי יוחנן, מפני מה לא נאמר נז"ן באשוי, [פירוש במזמור "תהלה לדוד" (תהלים קמה) הזכיר דוד המלך בראשי הפסוקים כל אותיות